

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI VAROTOIMENPITEISTÄ LINTUINFLUENSSAN LEVIÄMISEN EHKÄISEMISEKSI LUONNONVARAISTEN JA KOTIELÄIMINÄ PIDETTÄVIEN LINTUJEN VÄLILLÄ ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Maa- ja metsätalousministeriön asetus varotoimenpiteistä lintuinfluenssan ehkäisemiseksi luonnonvaraisten ja kotieläiminä pidettävien lintujen välillä, nk. siipikarjan ulkonapitokielto, uudistetaan uuden eläintautilain 76/2021 21.4.2021 tapahtuvan voimaantulon takia. Nyt lausunnolla olevassa uudessa asetuksessa on vain vähän muutoksia aikaisempaan nähden. Siipikarjan ulkonapitokielto pidennettiin kolmesta kuukaudesta 16 viikon pituiseksi jo aikaisemmin tänä vuonna annetulla asetuksella. Tässä nyt lausunnolla olevalla asetuksella kielletäisiin myös riistalintujen laskeminen luontoon ja riistalintujen ottaminen tarhaukseen helmikuun 8. päivän ja toukokuun 31. päivän välisenä aikana. Valtuutus riistalintujen luonnosta ottamisen ja luontoon laskemisen kieltämiseen on eläintautilain 76/2021 17§ 2 momentin 4) kohdassa. Ulkonapitokiellon aikana linnuilla on kohonnut riski sairastua korkeapatogeeniseen lintuinfluenssaan. Myös luontoon lasketuilla riistalinnuilla on kohonnut riski sairastua. Vastaavasti luonnosta tarhaan otetut riistalinnut voivat tuoda tartunnan tullessaan pito- paikkaan.

Kansallinen lainsäädäntö

Korkeapatogeeninen lintuinfluenssa on määritelty a-luokan eläintaudiksi eläintautilain (76/2016) nojalla.

Eläintautilain 17 §:ään sisältyvän valtuussäännöksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää eräistä kielloista ja toimenpiteistä tilanteessa, jossa helposti leviävää tai vaarallista eläintautia esiintyy Suomessa tai jossa sitä epäillään esiintyvän luonnonvaraisissa eläimissä tai leviävän Suomeen luonnonvaraisten eläinten tai vektoreiden välityksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Tällöin voidaan eläimistä vastuussa olevia toimijoita mm. velvoittaa pitämään taudille alttiisiin lajeihin kuuluvia eläimiä sisätiloissa, suojaamaan ulkona pidettävien eläinten ruokintapaikat ja toteuttamaan muita toimenpiteitä sen estämiseksi, etteivät pitopaikoissa pidettävät eläimet saa tartuntaa luonnonvaraisista eläimistä. Lisäksi voidaan kieltää taudille alttiisiin lajeihin kuuluvien eläinten vieminen eläinnäyttelyihin, eläinkilpailuihin tai muihin vastaaviin tilaisuuksiin, sekä lintujen ottaminen luonnosta ja vapauttaminen luontoon.

Asetuksessa säädetään myös osan vuotta kestävästä siipikarjan ulkonapitokiellosta. Ulkonapitokielto on vuoden 2006 Euroopan lintuinfluenssaepidemiasta alkaen ollut voimassa pääasiassa keväisin maaliskuun alusta toukokuun loppuun. Tänä vuonna ulkonapitokiellon kesto laajennettiin 16 viikon pituiseksi aikaisemmin tänä vuonna annetulla asetuksella.

Nyt voimassa oleva siipikarjan ulkonapitokielto ei koske eläinsuojelulain (247/1996) 20 §:ssä tarkoitettuja eläintarhoja eikä kyyhkyslakoista tapahtuvia vapaalentoja. Se ei myöskään koske sellaisia pitopaikkoja, joissa ei pidetä samanaikaisesti sekä tarhattuja vesilintuja että kaupalliseen lihan- tai munantuotantoon tarkoitettua muuta siipikarjaa ja joissa ulkotarhat on suojattu riittävän tiheällä verkolla tai muulla vastaavalla tavalla.

siten, että luonnonvaraiset vesilinnut eivät pääse kosketuksiin siipikarjan kanssa. Viimeksi mainitun poikkeuksen mukaisesta ulkonapidosta on tehtävä ennakoilmoitus kunnaneläinlääkärille.

Varotoimenpiteet kasvaneen taudin leviämishukan vuoksi

Asetuksen sisältö

Asetuksella säädetään tehostetuista bioturvallisuustoimenpiteistä, jotka liittyvät luonnonvaraisten lintujen aiheuttamaan vaaraan korkeapatogeenisten lintuinfluenssavirusten tarttumisesta siipikarjaan.

Toimenpiteillä on pyrittävä etenkin estämään luonnonvaraisten lintujen ja erityisesti luonnonvaraisten muuttavien vesilintujen pääseminen suoraan tai välilliseen kosketukseen siipikarjan kanssa.

Toimenpiteinä on kiellettävä siipikarjan ulkonapito, siipikarjalle tarkoitettujen vesisäiliöiden suojaaminen, veden antaminen siipikarjalle sellaisista pintavesistä, joihin luonnonvaraiset linnut voivat päästä sekä siipikarjan rehun varastointi suojaamatta sitä luonnonvaraisilta linnuilta ja muilta eläimiltä.

Muina riskiä vähentävinä toimenpiteinä kielletään siipikarjan ja muiden vankeudessa pidettävien lintujen kokoaminen toreille, näyttelyihin ja kulttuuritapahtumiin.

Nyt lausunnolla olevaan asetukseen on lisätty 7§, jolla kielletään riistalintujen vapauttaminen luontoon sekä lintujen ottaminen luonnosta tarhattavaksi ulkonapitokiellon aikana.

Ulkonapitokieltoon voidaan antaa poikkeuksia edellyttäen, että käytössä on riittäviä bioturvallisuustoimenpiteitä. Päätöksen mukaiset vedensaatia koskevat bioturvallisuustoimenpiteet liittyvät vesisäiliöiden suojaamiseen tai veden käsittelyyn virukset tuhoavalla tavalla. Ulkonapitoa koskevat bioturvallisuustoimet liittyvät mm. lintujen ulkotarhojen suojaamiseen verkoilla, katoilla tai muilla tarkoitukseen soveltuvilla keinoilla ja ulkona pidettävien lintujen rehun- ja vedensaannin järjestämiseen suojatussa paikassa.

Nykytilan arviointi

Korkeapatogeeninen lintuinfluenssa on siipikarjalle yleensä tappava tauti. Eri siipikarjalajit ovat eri tavalla herkkiä eri kiertäville lintuinfluenssakannoille. Osa lintuinfluenssatartunnoista siipikarjalla on epidemiologisten selvitysten perusteella saatu luonnonvaraisista linnuista. Syksyllä 2016 Euroopassa levisi korkeapatogeeninen H5N8 tyypin lintuinfluenssa luonnonvaraisissa linnuissa. Näistä tartunta levisi myös siipikarjaan ja vankeudessa pidettäviin lintuihin. Suomessakin tavattiin tällöin ensimmäistä kertaa korkeapatogeenista lintuinfluenssaa luonnonvaraisissa linnuissa ja lintutarhassa. Siipikarja säästyi tartunnalta.

Vuonna 2020 lintuinfluenssaepidemia voimistui edelleen EU alueella. Luonnonvaraisten lintujen sairastumisia on raportoitu etenkin Pohjanmeren ympärillä. Myös Suomessa on ollut korkeapatogeenista lintuinfluenssaa luonnonvaraisissa linnuissa ja yksi tapaus tarhatuissa fasaaneissa. Keväinen ulkonapitokiello on aiheellista 16 viikon ajaksi. Kananmunat hyväksytään lainsäädännön puitteissa ulkokananmuniksi, vaikka kanoja olisikin jouduttu taudin ennaltaehkäisemiseksi pitämään sisällä 16 viikkoa. Tänä

aikana kiello katsotaan edelleen tarpeelliseksi ulottaa koko maahan, johtuen mm. lintujen kevätkuutosta sekä Suomelle luonteenomaisesta vesistöjen runsaudesta.

Ehdotus ja sen perustelut

Varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten ja kotieläiminä pidettävien lintujen välillä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetus (814/2017) on kumottava uuden eläintautilain 76/2021 voimaantulon takia. Koska lintuinfluenssan epidemiologinen tilanne on toistuvasti huono EU alueella ja Suomessa, varotoimista lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten ja kotieläiminä pidettävien lintujen välillä on tarpeen säätää myös uuden lakipohjan ollessa voimassa.

Ehdotuksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Asian valmistelu

Ehdotukset on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Asetuksesta pyydetään lausuntoa:

Maa- ja metsätalousministeriön Luonnonvaraosasto
Ruokavirasto
MTK
SLC
Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisestä tiedekunta
Suomen eläinlääkäriliitto
Eläinten terveys ETT ry.
Suomen Siipikarjaliitto
Aluehallintovirastot
Luonnonvarakeskus
Suomen Riistakeskus
Suomen Metsästäjänliitto
Suomen Ammattiriistanhoitajat ry
Luonnon- ja Riistanhoito-Säätiö
Kanakoirakerho ry
Saksanseisojakerho ry

Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 21.4.2021.